25/03/2024

25η Μαρτίου: Τα Επτάνησα του Αγώνα της Εθνεγερσίας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

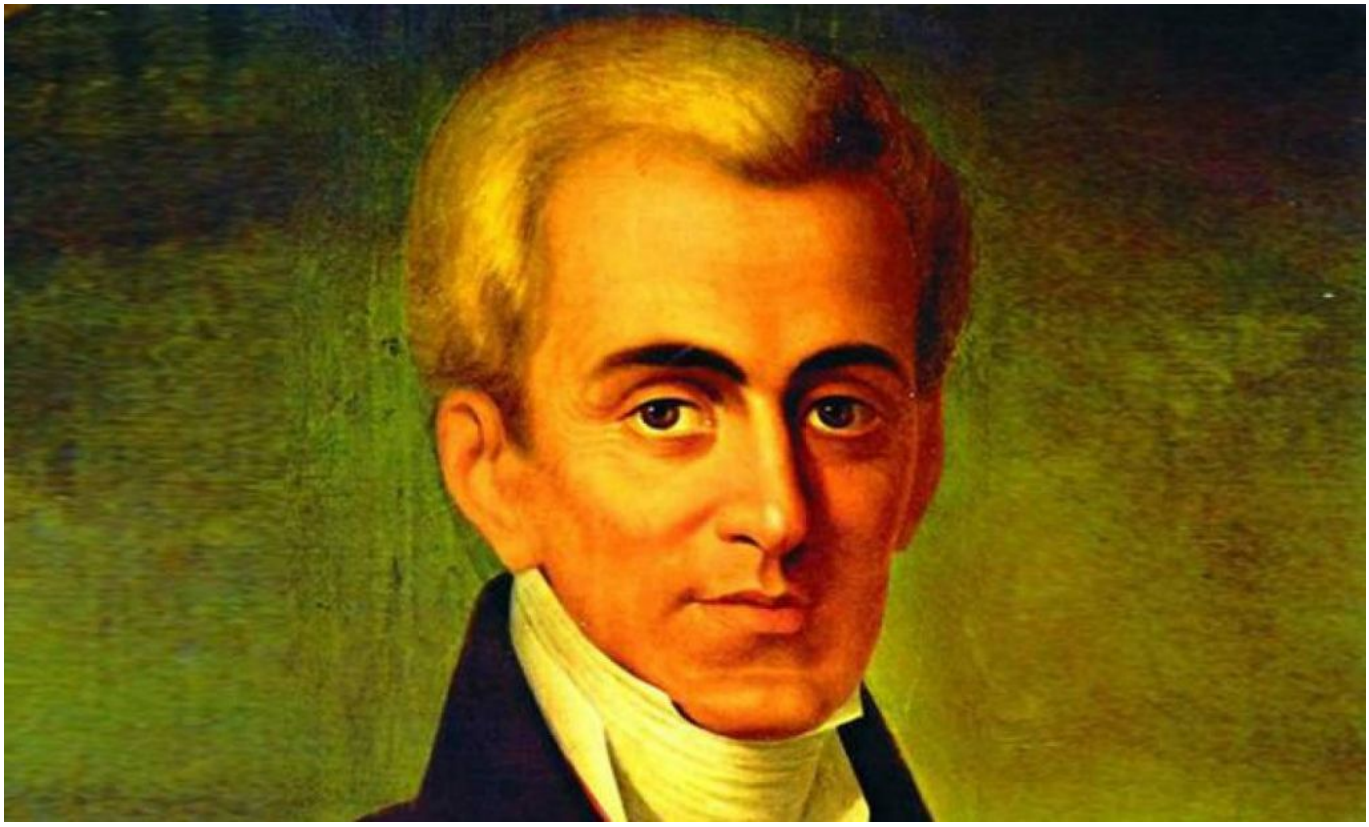

Τα Επτάνησα, γέννησαν τον Ιωάννη Καποδίστρια, τους Διδάσκαλους του Γένους Νικηφόρο Θεοτόκη και Ευγένιο Βούλγαρη, τον Διονύσιο Σολωμό, τον Ανδρέα Κάλβο τον Ιωάννη Ζαμπέλιο, τον Διονύσιο Ρώμα, τον Ανδρέα Μουστοξύδη και πολλούς άλλους φιλοπάτριδες διανοούμενους και αγωνιστές.

Ο δρ Δημήτρης Μεταλληνός, διδάσκων στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, επισημαίνει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ: «Η Φιλική Εταιρεία με τους δεκάδες Επτανησίους ως μέλη της, οι εκατοντάδες Επτανήσιοι αγωνιστές και κυρίως η εμβληματική μορφή του Ιωάννη Καποδίστρια, συνοψίζουν την ιδιαίτερη συμβολή των Ελλήνων των Ιονίων Νήσων στο 1821.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας με κέντρο την Ελβετία, συμπαραστεκόταν μαζί με τους

συνεργάτες του υλικά και ηθικά, στους επαναστατημένους Έλληνες. Η μεγαλύτερή του όμως προσφορά, έγκειται στο διπλωματικό πεδίο, όπου εξασφάλισε τη μη εμπλοκή των Μεγάλων Δυνάμεων στην εξέγερση των υπόδουλων Ελλήνων, αφού τις έπεισε για τον εθνικό και όχι ταξικό χαρακτήρα της Επανάστασης των Ελλήνων.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο μέγιστος των Επτανησίων και των Νεοελλήνων, θα αφιερώσει ολόκληρο τον δημόσιο και ιδιωτικό βίο του στην επίτευξη της πολυπόθητης Ελευθερίας για τους συμπατριώτες του. Τόσο ως Γραμματέας Επικρατείας της "Επτανήσου Πολιτείας" το 1803, όσο και ως στέλεχος του Υπουργείου των Εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας την περίοδο 1807-1821, θα αγωνισθεί μ' όλες του τις δυνάμεις για την εκπλήρωση του εθνικού του οράματος».

Από τα αρχεία στο Μουσείο Καποδίστρια στην Κέρκυρα αντλούμε σημαντικές ιστορικές πληροφορίες για τους Επτανήσιους του Αγώνα. Η διευθύντρια του Μουσείου Ντάρια Κόσκορου τις παραθέτει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ:

Ο Διονύσιος Ρώμας, ήταν νομικός και διπλωμάτης από την Ζάκυνθο. Το σπίτι του θα λειτουργήσει ως κέντρο της Φιλικής Εταιρείας, προσφέροντας ταυτόχρονα άσυλο σε αγωνιστές. Ο Διονύσιος Ρώμας συμμετείχε στην υπόθεση της απελευθέρωσης των Ελλήνων, προσέφερε μέρος της περιουσίας του για την ενίσχυση των Αγωνιστών, διαχειρίστηκε χρήματα του ελβετικού, γερμανικού, γαλλικού φιλελληνισμού, καθώς και εισφορές των Επτανησίων.

Σημαντική βοήθεια, πρόσφερε και με τη συμμετοχή του στην Επιτροπή Ζακύνθου η οποία στήριξε την Ελληνική Επανάσταση, στέλνοντας πολεμοφόδια και τρόφιμα στο Ναυαρίνο και στο Μεσολόγγι. Για τον σκοπό αυτό, ναύλωσε τα καΐκια των πλοιάρχων για συνεχείς αποστολές, ενώ επενέβη για την κατάπαυση των συγκρούσεων μεταξύ των οπλαρχηγών. Ακόμη, κατάφερε να οργανώσει εθελοντικά σώματα πολεμιστών. Εξαιτίας της δράσης του, ο Ρώμας προτάθηκε στην Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας για τη θέση του Κυβερνήτη της Ελλάδας. Ο ίδιος όμως, αρνήθηκε την πρόταση, καθώς υποστήριζε θερμά την εκλογή του Ιωάννη Καποδίστρια, ως του πιο κατάλληλου να αναλάβει τη διοργάνωση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους.

Ο Ανδρέας Μουστοξύδης, μια από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες της Επτανησιακής λογιοσύνης, από «ευγενική» κερκυραϊκή οικογένεια, στενός φίλος και συνεργάτης του Ιωάννη Καποδίστρια, έπαιξε σημαντικό ρόλο, μέσα από τα κείμενά του, στην ενημέρωση Ευρωπαίων λογίων για την εξέλιξη της Επανάστασης. Με επιστολές και άρθρα, προπαγανδίζει την Ελληνική Επανάσταση

στο εξωτερικό.

Το 1828 θα ακολουθήσει τον Ι. Καποδίστρια στην απελευθερωμένη Ελλάδα συμμετέχοντας ενεργά στη θεμελίωση του νέου κράτους. Οργανώνει τη διοίκηση του Ορφανοτροφείου της Αίγινας, επιβλέπει την ίδρυση Εθνικού Τυπογραφείου, του Κεντρικού Σχολείου ενώ αναλαμβάνει πρώτος διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης που ιδρύθηκε το 1829.

Ο Ιωάννης Ζαμπέλιος ποιητής και δικαστικός από την Λευκάδα, παρά τις θέσεις που του προσφέρθηκαν στην Ιταλία και τη Γαλλία, ήταν αποφασισμένος να επιστρέψει στη Λευκάδα, με σκοπό να στηρίξει την πατρίδα του και να εργαστεί για την ευημερία και την πρόοδό της. Τα λόγια του Ρήγα, οι φιλελεύθερες ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης σε συνδυασμό με τον θαυμασμό του για την ελληνική αρχαιότητα, άλλαζαν μέσα του σταδιακά την έννοια της πατρίδας. Με τα χρόνια, η λέξη αυτή, δεν εκπροσωπούσε γι αυτόν μόνο τη Λευκάδα ή τα Ιόνια νησιά, αλλά και όλα τα μέρη στα οποία βρισκόταν ο Ελληνισμός.

Ο Ιωάννης Ζαμπέλιος, άσκησε τη δικηγορία ως το 1813 οπότε ανέλαβε χρέη Εισαγγελέα. Σύντομα εμπλέκεται ενεργά με την υπόθεση της διεκδίκησης της εθνικής ανεξαρτησίας, προσφέροντας καταφύγιο σε καταδιωκόμενους από την Ήπειρο και παράλληλα έκανε εράνους για την προετοιμασία του Αγώνα. Το 1817 μυείται στη Φιλική Εταιρεία και εργάζεται για την εξάπλωση του δικτύου της σε όλη τη Λευκάδα. Η Επιτροπή της Λευκάδας βρισκόταν σε επικοινωνία με τις Επιτροπές της Κέρκυρας, της Πελοποννήσου, της Κωνσταντινούπολης και του Ιασίου.

Οι Βρετανικές αρχές, που από το 1814 κυβερνούσαν τα Επτάνησα, κατάλαβαν ότι ο Ζαμπέλιος ενίσχυε με τρόφιμα τους Σουλιώτες αγωνιστές και με πολεμοφόδια τους εθελοντές που θα συνόδευαν τον Κεφαλονίτη Πανά στην Πρέβεζα. Τον συνέλαβαν μέσα στο εισαγγελικό του γραφείο και τον οδήγησαν στη φυλακή. Όταν του ζητήθηκε να καταδώσει συνεργάτες του ή να ομολογήσει ότι ο Ι. Καποδίστριας είχε γνώση των γεγονότων, απάντησε: «… η Ιόνιος Κυβέρνησις μου επέβαλε και έδωσα όρκον να κατηγορώ ως Εισαγγελεύς τους παραβάτας του νόμου, ουχί δε να κατασκοπεύω τας πράξεις των πολιτών και να γίνομαι καταδότης».

Στα τέλη του 1820, ο Ιωάννης Ζαμπέλιος λαμβάνει ένα γράμμα από τον Χριστόφορο Περραιβό, ο οποίος του μηνύει πως το ξέσπασμα της Επανάστασης είναι θέμα ημερών και του ζητά να οργανώσει μια συνάντηση Φιλικών και οπλαρχηγών στη Λευκάδα και να φροντίσει για τη συλλογή όπλων, χρημάτων και εφοδίων για τους αγωνιστές.

Τον Ιανουάριο του 1821, συγκεντρώθηκαν στη Λευκάδα σημαντικοί οπλαρχηγοί της Στερεάς Ελλάδας και της Ηπείρου, όπως ο Οδυσσέας Ανδρούτσος, ο Γεώργιος Βαρνακιώτης, ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, Δημ. Πανουργίας, ο Η. Μαυρομιχάλης, ο Γ. Τσόγκας, ο Δ. Μακρής , Την Κυριακή της Αποκριάς, στο σπίτι του Ζαμπέλιου, παρέα με άλλους Φιλικούς, καταστρώνουν το επαναστατικό σχέδιο δράσης. Ο Ανδρούτσος με τον Πανουργιά θα κινητοποιήσουν την Ανατολική Στερεά, ο Βαρνακιώτης, ο Τσόγκας και ο Καραϊσκάκης την Δυτική Στερεά και οι Λευκάδιοι θα αναλάβουν να συγκεντρώσουν πολεμοφόδια και θα τα στείλουν στους αγωνιστές μαζί με σώμα εθελοντών Επτανήσιων πολεμιστών.

Ο ποιητής Ανδρέας Κάλβος, με πατέρα Κερκυραίο και μητέρα Ζακύνθια, θα βρεθεί στα εννέα του χρόνια στο Λιβόρνο της Ιταλίας. Σπούδασε στην Πίζα και στη Φλωρεντία, όπου συνδέθηκε με τον μετέπειτα μέντορά του, τον εμβληματικό ποιητή και λόγιο της Ιταλίας, Ζακυνθινό Ugo Foscolo.

Δίνει διαλέξεις με θέμα την ελληνική γλώσσα. Η επαναστατικότητα και η ειλικρινής φιλοπατρία του, εκφράζονται μέσα από το ηρωικό σύνθημα «Ελευθερία ή Θάνατος», στην πρώτη του ελληνόφωνη ωδή που θα εκδοθεί αυτοτελώς το 1819 με τον τίτλο Ελπίς Πατρίδος, αποδίδοντας μια κοινωνική διάσταση στην ποίησή του.

Ο Ανδρέας Κάλβος στη Γενεύη, καταφύγιο των διωκόμενων Ιταλών πολιτικών προσφύγων. Εκεί απολαμβάνει την στήριξη του Φιλελληνικού Κομιτάτου της Γενεύης, βοηθάει Έλληνες πρόσφυγες που καταφθάνουν στην Ελβετία. Η φιλολογική του ιδιότητα, εμπλέκεται με την επαναστατική του δραστηριότητα, με αποτέλεσμα τη συγγραφή των είκοσι εξαιρετικών Ωδών που αποτελούν και την παρακαταθήκη του ποιητή στον Αγώνα των Ελλήνων.

Η Ελληνική Επανάσταση θα ξεσπάσει όταν το «Ιόνιο Κράτος», βρίσκεται υπό την προστασία της Μ. Βρετανίας. Ο Αρμοστής των Ιονίων Νήσων Thomas Maitland, θα επιβάλλει μια κατ’ επίφαση ουδετερότητα, κατά την έναρξη της Εθνεγερσίας, απαγορεύοντας στους Επτανησίους να συμπαρασταθούν στα επαναστατημένα αδέλφια τους. Παρ’ όλες τις απαγορεύσεις ποινές, διώξεις, φυλακίσεις, εξορίες και εκτελέσεις, ο επτανησιακός ελληνισμός συμμετείχε εκτός από την προετοιμασία του 1821, τόσο κατά την έναρξή του, όσο και καθ’ όλη τη μακρόχρονη διάρκειά του όπως στη μάχη του Λάλα το 1821 και του Πέτα το 1822.

Αλλά και στην πολιορκία της Ακρόπολης το 1826 οι Επτανήσιοι ήταν παρόντες. Στις 11 Σεπτεμβρίου 1826, ο Μαμούρης, επικεφαλής ενός σώματος Επτανησίων, αποβιβάστηκε στο Φάληρο και ξεκίνησε νυκτερινή πορεία με προορισμό την

Ακρόπολη. Οι πολιορκημένοι είχαν άμεση ανάγκη από ενισχύσεις, αφού η φρουρά μετά από τις λιποταξίες και τις εξόδους είχε αποδυναμωθεί. Οι απόπειρες των Επτανήσιων απέτυχαν, έχασαν 30 άνδρες από το στρατό του Κιουταχή, ο οποίος βρισκόταν σε επιφυλακή και τους αντιλήφθηκε κρυμμένους στην περιοχή Καράς η Καρέας. Το ιππικό τους κατεδίωξε και τους απέτρεψε από το εγχείρημά τους, έπειτα από σκληρή μάχη. Ξεχώρισε για την ανδρεία του ο Αθανάσιος Λελούδας από την Ιθάκη με τους 22 άνδρες του, οι οποίοι, για μία ολόκληρη μέρα κατάφεραν να αποκρούσουν το Τουρκικό ιππικό από τα πρόχειρα ταμπούρια που είχαν φτιάξει και στο τέλος, μόλις έπεσε η νύχτα, ξέφυγαν προς την ασφάλεια των Ελληνικών πλοίων, που περιπολούσαν κοντά στην παραλία.

Ο Κερκυραίος, Ιωάννης Βαπτιστής Θεοτόκης, στρατιωτικός με πολιτικές και διπλωματικές ικανότητες, αψηφά τις απαγορεύσεις της Βρετανικής Διοίκησης

Στις 15 Νοεμβρίου του 1821, αναχώρησε κρυφά από την Κέρκυρα, στα 43 του χρόνια, με τελικό προορισμό την εξεγερμένη Πελοπόννησο. Παραβρέθηκε στις εργασίες της Α’ Εθνοσυνέλευσης στην Πιάδα-Νέα Επίδαυρο της Αργολίδας, και συνδέθηκε φιλικά και πολιτικά με τον Ιωάννη Κωλέττη. Σύντομα, του δόθηκε η ευκαιρία να υπηρετήσει ως Γενικός Γραμματέας στα «Μινιστέρια» Εσωτερικών και Πολέμου. Η σημαντικότερη θέση που ανέλαβε κατά την διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης, ήταν εκείνη του Υπουργού Δικαιοσύνης από τον Ιούλιο 1824 έως τον Αύγουστο 1825, από την οποία κατάφερε να εκσυγχρονίσει το δικαστικό σύστημα, προωθώντας μια πολιτική ενιαίου Δικαίου και ισότητας όλων των Ελλήνων απέναντι στο Νόμο. Η διαφωνία του στην «Πράξη Προστασίας» προς την βρετανική κυβέρνηση ,αποτέλεσε αφορμή για να κατηγορηθεί για εσχάτη προδοσία και για ένα διάστημα φυλακίζεται. Η βαθύτερη επιθυμία του Ιωάννη-Βαπτιστή Θεοτόκη, ήταν να επιτευχθεί μια ανεξάρτητη διακυβέρνηση της χώρας υπό την ηγεσία του συμπατριώτη του, κόμη Ιωάννη Καποδίστρια.

Τέλος ο κ. Μεταλληνός τονίζει, «ότι η προσφορά των Επτανησίων στην Εθνεγερσία, συνοψίζεται στην Γ’ Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας, τον Απρίλιο 1827, όταν οι διασωθέντες μετά από 6 έτη πολέμους πρωταγωνιστές της, επέλεξαν ανάμεσα σε δύο Επτανήσιους ,τον Ιωάννη Καποδίστρια και τον Διονύσιο Ρώμα, τον πρώτο Κυβερνήτη του Κράτους».

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ